

skapade övergångstidens ljuskronor fram till 1700-talets mitt. Rokokons alster har en annan medlem av släkten, Mats Hornafwer till upphovsman. En vacker krona i Kila kyrka daterad 1756 är signerad av honom. Mats Hornafwer upplevde även den gustavianska stilen, som betecknar en viss avmattning i denna konstart.

Ända till våra dagar har tillverkningen av konstnärliga ljuskronor bibehållits på Skultuna bruk. Den sista tidens produktion betecknar en återgång till Mats Hornafwer vackra stil. Begreppet kyrkljuskrona har nästan blivit synonymt med Mats krongjütarens konstfulla alster.

Bengt Cnattingius.

Källorna till musiken i den nya mässboken.

Aposteln Paulus låter oss i förbigående få en del upplysningar om sången i den kristna gudstjänsten. »Talen till varandra i psalmer lovsånger och andliga visor och sjungen och spelen till Herrens ära i edra hjärtan», säger han i Efeserbrevet (Ef. 5: 19). I Kolosserbrevet finnes en motsvarighet till dessa uttalande. Vi se härav, att sång förekommit och att sångerna varit av olika slag. Vilka sånger, som avses med de olika beteckningarna, veta vi däremot icke. Säkert är blott, att »psalmer» icke äro psalmer ur psaltaren. Kanhända har man rätt, att av ordalagen (»talen till varandra») sluta sig till, att växelsång förekommit. Sådan fanns ju också i judisk gudstjänst.

Det ligger nära till hands att tänka, att de första kristna hämtade sina gudstjänstmelodier från sången i tempel och synagoga. Genom Idelsohns undersökningar och uppteckningar av gamla judiska melodier har man fått ett rikhaltigt material, vilket tyder på att detta verkligen varit fallet. Åtskilliga av dessa melodier ha ett så starkt släktycke med några gregorianska sånger, att det knappast kan anses vara tillfälligt. Idelsohn har bl. a. samlat en del urgamla sånger, som bevarats bland judar i Jemen i Arabien. Där finns en psalmodi (A. Z. Idelsohn, Gesänge der jemensischen Juden, Nr. 16, 1914), vilken har en omisskännlig likhet med gregoriansk psalmodi. Den bygger på psalmversens tudelning och

består av initium, tuba och mediant i den första halvversen och initium, tuba och finalis i den andra. Man har här tydligen att göra med en antifonisk psalmodi, som kan ha varit ursprunget till officiepsalmodien. Denna kan naturligtvis också rönt inflytande från syriskt, hedniskt håll. Den vann ju popularitet först i det syriska Antiokia på 300-talet.

Det orientaliska inflytandet på den liturgiska sången inskränker sig icke till psalmodien. Många gregorianska sånger förete långa slutmelismer, vilka tyda på orientaliskt ursprung. Välbekant är den slutmelism, som förekommer i tidegårdens versiklar.

Med den nära beröring, vari kyrkan stod till den antika kulturen, vore det egendomligt, om icke även grekisk musik vunnit inträde i den kristna gudstjänsten. Tydliga överensstämmelser mellan de få bevarade grekiska antika melodierna och gregorianska sånger tyda på ett dylikt inflytande. Den äldsta kristna melodi, som dechifferats härstammar från slutet av 200-talet och är upptecknad med grekisk bokstavnotation. Melodien påminner om den gammalkyrkliga introitus på Kristi Himmelfärdsdag i vår mässbok.

Samtidigt med att fasta liturgiska former skapades, infördes även fasta melodier vid gudstjänsten. Tidigast ha vissa formler uppstått, såsom »Herren vare med eder», »Upplyften edra hjärtan till Gud» och »Amen». Det finns anledning att antaga, att de melodier till dessa formler, som förekomma i den romerska liturgien i samband med prefationen — vår gamla prefationston — härstamma från den äldsta kristenheten. I Rom finnas tre koralhandskrifter (gradualet Ms 5319 i Vatikanska Bibl. samt gradualet F 22 och antifonalet B 79 i S:t Peterskyrkans arkiv), vilka innehålla melodier, som anses förgregorianska. Bland de mycket fåtaliga sånger, som hittills publicerats ur dessa handskrifter, befinna sig ett introitus till påskdagen, som tydligen är ursprunget till vårt gammalkyrkliga introitus på denna dag.

Det har förts en het strid, om vilken Gregorius, som bör anses såsom den gregorianska sångens fader. Striden ledde till grundliga undersökningar av den gregorianska sången. Det står nu utom tvivel, att Gregorius den store (d. 604) bör tillerkännas den stora betydelse för liturgien, som traditionen givit honom. Hans Antiphonarius Cento innehöll introitus, offertorier, communio och antifoner, under det att mässans solosånger (gradualer och Halleluja) voro intagna i Cantatorium. Gregorius antifonar har med

stor sannolikhet icke innehållit några melodier, då man vid denna tid icke kände något sätt att uppteckna dem.

Ännu ett par århundrade framåt bevarades de enbart genom sångarskolornas tradition. Det finns anledning att tro, att de propriésånger, som tillhöra söndagar och sådana högtider, som funnos på Gregorius den stores tid, alltjämt ha bibehållit sina gamla genom Gregorius' Schola cantorum reformerade melodier. Som stöd för detta antagande brukar man anföra, att den text, som ligger till grund för propriésångerna är den gamla latinska, s. k. italaöversättningen och icke versio vulgata, den översättning, som Hieronymus utförde mellan 390 och 403 och som efter Gregorius' tid blev den enda som användes. Vidare brukar man påpeka, att de mässor, som kommit till efter Gregorius den store icke ha några originella melodier. Som exempel på en dylik av olika gregorianska motiv sammansatt melodi kan nämnas vårt gammalkyrkliga introitus på Heliga Trefaldighets dag. Halleluja var den enda propriésång, för vilken nya melodier skapades, och detta hade sin anledning däri, att Halleluja efter Gregorius tid kom att användas på flera söndagar än vad ursprungligen varit fallet.

Den gregorianska nyordningen innebar icke blott, att varje liturgisk sång i propriet fick sin särskilda stil utan också, att själva melodierna fastställdes. Detta gäller i det stora hela även officiet, fastän dess texter icke ännu voro fixerade och åtskilliga nya officiesånger kommo till efter Gregorius. De yngre melodierna komponerades i stil med de gamla. Medan propriésångernas melodier inom hela den västerländska kristenheten nära överensstämde, uppvisade officiet och ännu mera ordinariet talrika lokala avvikelser.

Man har beaktat, att efter Gregorius den store ett visst bysantiskt inflytande gjort sig märkbart. Vid korstillbedjan på långfredagen sjungas de s. k. improperierna, vilka även intagits i vår mässbok. Improperierna ha möjligen införts genom någon av de syriska påvarna Konstantin I (d. 715) eller Gregorius III (d. 741) Men det kan också vara möjligt, att de äro långt tidigare. Ursprung säger dock (O. Ursprung, Katholische Kirchemusik, 1931), att dessa sånger i musikaliskt avseende visa påfallande många durelement och en genom blott antifonmässigt utsmyckade soloverser och dubbla körer ytterst uttrycksfullt klingande föredragsteknik, som varken förekommer i de grekiska liturgiska sångerna eller i de

gregorianska melodierna och som tycks tyda på ett eftergregorianskt eller efterklassiskt ursprung.

Av de olika arterna av gregoriansk sång ha vi bevarat dels recitation och psalmodi, vilka båda stå på gränsen mellan tal och sång, samt av egentlig sång introitus och ordinariesångerna. Introitus utfördes på Gregorius tid av kören, under det att Kyrie och Sanctus sjöngos av församlingen. Agnus Dei infördes i mässan sannolikt i slutet av 600-talet. Gloria förekom ända till 1000-talet så gott som uteslutande i biskopsmässor. Credo infördes i Rom icke förrän på 1000-talet. Av den gregorianska recitationen har i vår mässbok behållits den gamla prefationstenen. Då prefationen befinner sig i mässans höjdpunkt har den fått en rikare utformning än andra recitativ, men är dock icke så mycket utbildad, att den kan hänföras till en särskild tonart. Det äldsta Gloria, som bevarats, återfinnes i Svenska Koralboken 601. Det har som grundval det mosarabiska Pater noster. Tidigast sjöngs Gloria av celebranten och de assisterande prästerna vid biskopsmässor. Även de övriga Gloriamelodierna vila på recitationsformler. Detta är också fallet med de senare tillkomna melodierna till Credo, liksom till den säkerligen förgregorianska melodien till Te Deum.

Den psalmodiska sången visar, såsom nämnts, tillbaka till synagogans sång. Den är antingen solopsalmodi eller körpsalmodi. Vi ha i vår mässmusik icke bevarat solistiska psalmodien (graduale och tractus) men däremot körpsalmodien. De åtta psalmtönerna, av vilka en finnes i varje kyrkotonart, torde ha utbildats redan på 300-talet. Av körpsalmodien finnas olika arter. I vår mässmusik igenfinna vi 1) officiets enkla antifoniska psalmodi, och officiets högtidliga melodi till Benedictus Dominus och Magnificat, 2) mässans antifoniska psalmodi i det gammalkyrkliga introitus, samt 3) invitatoriets psalmodi. Denna är ursprungligen en solopsalmodi, vilken i sin utsmyckning står högre än någon av de andra psalmodierna. Verserna bestå av tre perioder. Invitorium förekommer icke i I. och VIII. tonarterna. Man är icke säker om tiden för dess tillkomst. Peter Wagner menar att det tillkommit före åttatonartsystemet, Ursprung håller före att det är senare. Litterärt är det betygat på 400-talet.

För antifonerna finnes ett antal typiska melodier, vilka bearbetats och lagts till olika texter. Wagner anser att det till en början icke fanns flera antifoner än differenser i de olika psalmtönerna Gevaert har påvisat, att något över 40 antifoniska typer

finnas i de medeltida officieantfonarierna. Det är möjligt, att de funnos på Gregorius tid. Den berömdaste av alla dessa antifon typer, den s. k. Benedicta, har kommit till användning i vår mässbok (Del II). Officieantfonerna sjöngos av munkar och präster. De äro enkla till sin byggnad, i regel syllabiska med något avbrott av kortare melismer. Omfånget är ringa. Detta gäller särskilt veckoofficiet, vilket torde vara mycket gammalt. I vår mässbok har det införts närmast i överensstämmelse med Aspöboken.

Antifonerna till invitatoriet inskränka sig naturligtvis till de tonarter, i vilka invitatoriet förekommer. Det är enklare eller mera utvecklade allt efter karaktären av den dag det tillhör. Det är alltid tvådelat med anledning av att efter varannan vers endast ena hälften av antifonen upprepas av kören.

Långt över officieantifonerna stå introitusantifonerna, vilka utmärkas av övervägande grupp melodik och endast tillfälligt äro syllabiska. Introitus är friskt och medryckande. Ofta har det stora intervaller, vilka vilja beteckna, att liksom tonen höjer sig, så skall också själen lyftas upp i tillbedjan.

Den skriftliga uppteckningen är betydligt yngre än själva melodierna. De tidigaste latinska neumerna finnas i handskrifter, som härstamma från början av 800-talet, möjligen något årtionde tidigare. Äldst är ett fragment från Autun, ett introitus i ett pontificale från Poitiers och ett introitus på 1 sönd. i advent i en Brysselkodex. Från 800-talet härstamma Cod: 359 i S:t Gallen, Cod. 169 i Leipzig, Cod. Regin. 215 (år 877) i Rom, Bibl. Nation. latin 909 i Paris, och Cod. 239 i Laon.

I slutet av handskrifterna sammanfördes ordinariesångerna gruppvis. Deras melodier blevo med tiden rikare utbildade och anförtroddes sedan 800-talet åt sångarskolan. Man sysslade gärna med Kyrie. Mer än andra ordinarie sånger försågs det med troper, och de nya melodier, som skapades, fingo namn efter troperna. I det romerska kyrialet bära de fortfarande dessa namn. De flesta och bästa Kyriemelodierna härstamma från 900- och 1000-talen. Sanctus- och Agnus Dei-melodierna äro ett århundrade yngre. Dessa båda sånger äro ofta bundna samman genom likartade motiv. De äldsta melodierna äro beroende av prefationens recitativ.

Såsom nämnts infördes Credo i Rom först på 1000-talet. Det har fått endast ett fåtal melodier. Den äldsta är från 1000-talet. Den i vår mässbok intagna melodien (Grad. Rom. IV) är från 1400-talet. Den följer närmast den form, som finnes i den utgåva

som ombesörjdes av klockaren i Stockholms Storkyrka Torbern Tidemann 1578. Den har dock där blivit mensurerad, vilket också är fallet i Mönsterås-boken 1646 och Then svenska psalmboken 1697, i vilken senare även djupare ingrepp gjorts därigenom att melodien satts i moll.

När Solesmesmunkarna i slutet av 1800-talet företogo sig att närmare undersöka de medeltida musikhandskrifterna, fann man, att dessa mycket närmare överensstämde med varandra, än man kunnat föreställa sig. De nya romerska koralböcker, som tillkommo på Pius X:s initiativ, vila på dessa undersökningar. Man kan utan tvekan säga, att deras melodiformer i allmänhet äro de bästa, man överhuvud kan finna, även om i enskilda fall invändningar med rätta gjorts. När uppgiften att utarbeta en mässbok till den nya svenska kyrkohandboken förelades, kunde man därför haft skäl att helt enkelt följa *graduale romanum* och *antiphonale romanum*. Från musikalisk synpunkt hade ingen invändning kunnat göras häremot. Men det var också av intresse att undersöka, huruvida i Sverige hade utbildat sig någon säregen melodiform. Det visade sig också, att trots det att de olika medeltida handskrifterna på det stora hela överensstämma med varandra, det dock finns talrika avvikelser mellan de handskrifter, som skrivits i Sverige och de officiella romerska sångböckerna. Av alldeles särskilt intresse var det att undersöka de handskrifter, som skrivits efter reformationens införande. Avvikelserna bli här talrikare, vilket i en del fall beror på godtyckliga och icke alltid lyckliga ändringar, som man utfört utan att vara djupare kunnig i gregoriansk sång. Men i åtskilliga fall befanns den svenska läsarten vara fullt lika god, om icke bättre än den romerska.

De svenska medeltida handskrifterna av missalen och *gradualen* äro ganska fåtaliga. Linköpingstraditionen är den oftast företrädda. Sålunda äro enligt Lindbergs undersökningar A 97 Kungl. Bibl. ett Linköpingsmissale, liksom C 415, C 420 och huvudsakligen C 427 i Upsala Univ.-bibl. Även *gradualet* C 430 företräder Linköpings traditionen. Uppsalatraditionen representeras av A 94 och A 95 i Kungl. Bibl. Andra medeltidshandskrifter äro A 6, möjligen från 1300-talet (Kungl. Bibl.), Vadstenahandskriften C. 501 (Ups. Univ. bibl.) A 96 B (Kungl. Bibl.) från förra hälften av 1500-talet och länge tillhörig Norbergs kyrka (i slutet ett tillägg från 1600-talet). Därjämte komma i betraktande det tryckta *Graduale Svecicum* (Kungl. Bibl.), samt de fem tryckta missalena, nämligen *Upsalense vetus*

1484 och novum 1513, Strengnense 1487, Aboense 1488 och Lundense 1514. De viktigaste uppteckningarna från reformationens första tid äro: Ewangelisk Messa på Swensko, S 113 i Kungl. Bibl. (återfinnes i slutet av ett ex. av Nya Testamentet 1526; härstammar från tiden mellan 1537 och 1541), Högs och Bjuråkers mässböcker 1541, Een liten Songbook till att bruka i Kyrkonne 1553 (tryckt text, skrivna noter, folio- och kvartoupl. i Kungl. Bibl.), C 505 i Uppsala Univ. bibl., Ordo canendi in templo, Örebrooken, Aspöboken och Tunhemsboken. De viktigaste mässböckerna från 1600-talet äro: de båda Liber Cantus (Ups. 1620 och Wex. 1623), Mönsteråsoken 1646 (Musikhist. mus.), Rappehandskriften 1675 (Kungl. Bibl.), Grevilliushandskriften 1676 (Kungl. Bibl.), Riddarholmshandskriften 1694 (Lunds Univ. bibl.), Then Svenska Mässan med noter (i Then svenska psalmboken 1697). Av 1700-talets mässmusik böra nämnas Allmänt Bruk att siunga Bönerna etc. 1701 samt Haeffner-Ahlström, Svenska Mässan 1799 och av 1800-talets Haeffner, Svenska Mässan 1817, Ahlström, Svenska Mässan 1818 samt Musiken till Svenska Mässan 1897!

Vid utarbetande av musiken i den nya mässboken har uppgiften varit dels att anskaffa nya melodier, där sådana behöfdes, dels att överse de melodier i Musiken till Svenska Mässan 1897, som fortfarande skulle ingå i vår mässmusik. När det gällde ny mässmusik var man oförhindrad att gå tillbaka till den traditionella sången och i sådana fall var uppgiften att få den bästa utformningen. I somliga fall var detta ganska lätt att göra. Sålunda är medeltida traditionen ganska nära överensstämmande i fråga om den gamla prefationstonen. Reformationstidens svenska handskrifter ha liksom handboken 1614 en förenklad form. Här ansåg man bäst att upptaga en av de rikare medeltida formerna. De många nya introitus, vilkas texter antingen återgå till de traditionella eller bildats på likartat sätt, påkallade givetvis ett återställande även av de traditionella melodierna. Vid utarbetande av dessa användes huvudsakligen A 6, A 94, A 95, A 96 B. Graduale Svecanum, Ordo canendi och Örebrooken. Jämte dessa anlätades även Graduale Romanum. När de svenska uppteckningarna visade avvikelser följdes dessa, där de ansågos lika goda eller bättre än de romerska. Samma tradition har icke alltid följts i de svenska handskrifterna. Ordo canendi, den starkt slitna och delvis defekta, men i många avseenden förträffliga sångboken, står i närmare överensstämmelse med den romerska formen än Örebrooken.

Denna är ett antifonale, antagligen tidigare än 1570. I slutet ha av en senare hand införts en del introitus. Där det visat sig möjligt har samma introitusmelodi använts, som traditionellt tillhört dagen.

Då det emellertid fanns anledning att antaga, att de gamla melodierna kunde anses svårtillgängliga för församlingen, infördes i mässboken även melodier till introitus, byggda på koraler. Denna aptering utfördes av mässbokskommitterade själva. Man använde därvid den melodi, som evangelieboken föreslår såsom ingångspsalm till ifrågavarande dag; endast undantagsvis har gradualpsalmen tagits såsom underlag. Avsikten var icke blott att härigenom göra introitus lätt för församlingen att lära utan också att utforma mässans början på ett musikaliskt sett enhetligt sätt. Tyvärr har det visat sig, att man på en del håll, när man sjungit koralintroitus, använt en annan psalm än den föreslagna. Sker detta, göres avsikten med koralintroitus delvis om intet.

I fråga om ordinariets sånger sökte man taga hänsyn såväl till den äldre traditionen som till det bruk som infördes genom Musiken till Svenska mässan 1897. Från reformationstiden finnas ju i behåll två omfångsrika och mycket värdefulla ordinariehandskrifter, nämligen mässböckerna från Hög och Bjuråker. Men därjämte finnas de viktigaste ordinariesångerna bl. a. i Een liten Songbook, Ordo canendi och C. 505. Seriernas antal minskas men melodierna behållas i regel oförändrade i 1600-talets mässmusik. Musiken till Svenska mässan 1897 upptog åtskilliga traditionella melodier. Men man tillät sig hårda ingrepp i dessa. Melismer förkortades, kyrkotonarter ersattes med moll, och rytmen gjordes taktmässig. I Mässboken 1942 har man genomgående återgått till kyrkotonarter, och i de melodier, som hämtats ur våra äldre handskrifter har den tidigare rytmen återställts. Däremot har den melodiform, som infördes 1897, till stor del bibehållits, särskilt där man ansett, att den blivit församlingens egendom. I tillägg ha ett Sanctus och ett Agnus Dei återgivits i överensstämmelse med Hög och Bjuråkers mässböcker.

Haeffner-Åhlströms mässbok kom att i den modifierade form som den fick i Haeffners mässbok 1817 bliva normerande för den svenska mässmusiken under 1800-talet till 1897. Då ordinariesångernas melodier inskränkts till en enda serie, blevo de ständigt använda och så insjungna, att det icke kunde bliva tal om att vidtaga större ändringar i dem, än vad nya texter gjorde nöd-

vändigt. Både 1897 års mässa-musik och 1942 års mässa-bok överensstämma i denna uppfattning.

Musiken till Svenska Mässan 1897 utmärker sig genom sin rikedom på melodier, vilka icke blott avses för församlingssång utan även för flerstämmig kör. Den karakteriseras kanska främst genom de många nykompositioner den innehåller, först och främst av kommitterade själva. Dessa kompositioner voro i flera fall nödvändiga, då äldre kompositioner icke funnos till åtskilliga texter. Många av de kommitterades egna bidrag stå på mycket hög nivå. Men åtskilliga körkompositioner ha dock icke kommit till någon eller åtminstone till mycket ringa användning. Redan av detta skäl ansågs det riktigt att utesluta dem ur mässa-boken. Därtill kom, att kyrkomötet tydligt uttalat sig mot att ordinarie-sånger skulle kunna utföras av kören ensam och att kyrkohandbokens anvisningar icke lämna rum för någon tydning på annat sätt. Men flera av nykompositionerna 1897 ingingo dock i den nya mässa-boken, nämligen två litanior, brudmässan och begravningsmässan. I alla dessa fall har företagits en rytmisk översyn, och ackompanjemanget har omlagts.

*

När man talar om källorna till vår mässa-musik kan man därmed mena icke blott de allra tidigaste källor, där denna musik förekommer eller de källor, som de, vilka utarbetat musiken till vår mässa-bok, närmast följt. Man kan också tänka på de källor ur vilka mässa-musiken skall sprudla fram under gudstjänsten, på prästens, organisten-kantorns och församlingens uppgifter. Har man fått sikte på att vår mässa-musik leder sitt ursprung från melodier, som Jesus lyssnat till i synagoga och tempel, sånger som uppbyggt Athanasius, Augustinus, Gregorius och Luther lika-såväl som de uppbygga oss, då kan man stå gripen inför detta historiska sammanhang och känna enheten med kristna under alla tider. Men det är möjligt att stirra sig blind på det historiska perspektivet, så att man glömmar, att gudstjänsten framför allt är till för den nu levande församlingens uppbyggelse. Gudstjänsten får icke göras museal vare sig i sång, skrud, aktion eller tal. Den måste vara aktuell. Detta betyder icke, att allt som finnes i gudstjänsten skall vara modernt, men det betyder, att vad där förekommer skall vara sådant, att församlingen kan leva sig in i det och göra det till sitt eget. Det får icke vara av sådan art,

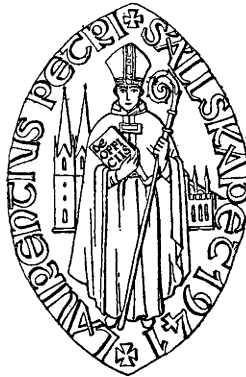
att församlingen reagerar och anar att därunder ligger förstucken katolicism. Församlingen är, och det med rätta, mycket känslig för sådant och vill till varje pris bevara det evangeliska arvet. Nu finns det en möjlighet, att församlingen också kan vända sig mot den nya mässmusiken, om denna bjudes på ett olämpligt sätt. Jag tänker närmast på det gammalkyrkliga introitus. Det behövs, att de som sjunga det så leva sig in i både text och melodi, att församlingen får en känsla av att det icke är något konstlat, som kommit in här, något som icke hör till vår tid. Melodi och utförande måste därför växa samman till ett naturligt uttryck för vad introitus vill vara i mässan. Man skall icke söka tvinga på församlingen en musik, som icke har något att ge den. Men man skall också ha i minne, att den traditionella sången icke bör förkastas, därför att man icke omedelbart fattar den. Det har i mer än ett fall visat sig, att när kören verkligen kommit in i denna sång, som till en början verkat främmande, ja t. o. m. fränstötande, har den gripits icke blott av dess skönhet utan också av dess ödmjukhet. Ty denna sång vill icke vara något i sig själv. Den är icke med i mässan för sin egen skull, för sin egen skönhet. Den är där för att få bära fram förkunnelsen, den vill vara den ringe tjänare, som bringar bud från en stor herre.

Om mässmusiken skall få denna på samma gång ödmjuka och stora uppgift, beror framför allt på dem som i första hand ha ansvar för sången i kyrkan, prästen och kantorn. Det är ibland icke utan att man vill ge Sven Baelter rätt, när han i sina Historiska anmärkningar om Kyrcko-Ceremonierna talar om mässandet. Han säger: »Hvad Predikantens ensamma sång för Altaret beträffar, så lärer nu hvar och en ibland oss finnas så förnuftig, at han icke deruti sätter någon oumgängelig nödvändighet... Jag wille råda, att Presterskapet nyttjade sin förunta frihet i dessa stycken, stundom med läsande och stundom med siungande. Då gofwos ingen anledning för enfaldiga sinnen, att sättia något särdeles värde på sången, och då skulle ej eller skickelige Prester sakna befordran, blott derföre, at de kunna fela i mässande.» Prästen får icke uppträda i kyrkan som solosångare med de olater och förtjänster en sådan kan ha. I viss mån kan den nya mässmusiken sägas inbjuda därtill. Hittills har prästens uppgift hos oss varit i övervägande grad att recitera, icke att sjunga. Nu får prästen — om han så vill — i introitus en stor och krävande sånglig uppgift. Om det finnes fara att alltför stor uppmärksamhet drages

till den mässande prästen till men för gudstjänsten, redan när det gäller recitativ, är risken ännu större, när det är frågan om verklig sång. Sannolikt vore det bäst, om kören ensam finge övertaga introitus. Jag tror, att musiken på detta sätt bleve lättare tillgänglig för församlingen.

Mässmusiken kan höja gudstjänsten, men den kan också draga ned den. För alla dem som ha vår gudstjänst kär, blir det en viktig uppgift att så leva sig in i den nya mässmusiken, att dess språk blir bönen, förkunnelsens och lovsångens naturliga språk. Också till oss säger aposteln: »Talen med varandra i psalmer, lovsånger och andliga visor och sjungen och spelen till Herrens ära i edra hjärtan».

A. O. T. Hellerström.

Vid Laurentius Petri Sällskapets andra årsmöte den 2 augusti 1943 i Söderköping.

I en högeligen ödesmättad tid, fylld av händelser av världs-historisk betydelse, samlas Laurentius Petri Sällskapets medlemmar till sällskapets andra årsmöte. De för vårt lands försvarsberedskap nödvändiga inkallelserna till militärtjänst ha drabbat många av sällskapets medlemmar och nödvändiggjort omläggningar av sommarkonventets program.

Vid detta tillfälle synes mig riktigt att en erinran göres om de för vår kyrkas gudstjänstliv mycket betydelsefulla nya upplagor